STM/SVO
Henna Huhtamäki

20.10.2022

Eduskunta
Hallintovaliokunta

Lausunto valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta direktiiviksi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta (uudelleenlaadittu)

Komission ehdotus direktiiviksi pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta (KOM(2022) 650 final) sisältää henkilöiden tasavertaista kohtelua maan kansalaisiin verrattuna parantavia sekä sosiaaliturvaan liittyviä oikeuksia selkeyttäviä ehdotuksia.

Ehdotetussa 12 artiklassa yhdenmukaistetaan sosiaaliturvan määritelmä sekä oikeus tasavertaiseen kohteluun uusimpien laillista maahanmuuttoa koskevien direktiivien säännösten kanssa. Sosiaaliturvan määritelmän osalta viitataan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:O 883/2004 sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta. Ehdotetun 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa viitataan mainitun asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan sosiaaliturvaan, joka kattaa syyperusteiset sosiaaliturvaetuudet, kuten esimerkiksi sairaus- ja vanhempainetuudet, eläkkeet, työkyvyttömyysetuudet, työttömyysetuudet ja perhe-etuudet. Asetuksen 883/2004 soveltamisalassa olevia sosiaaliturvaetuuksia ovat EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sellaiset etuudet, joiden myöntämiseen ei sisälly yksilöllistä tarveharkintaa.

Ehdotuksella laajennetaan EU:n alueella pitkään oleskelleiden tasavertaista oikeutta sosiaaliturvaan ja sosiaaliapuun poistamalla jäsenvaltioilta mahdollisuus rajata pääsy vain ”keskeisiin etuuksiin”. Suomen lainsäädännössä ei ole tällaisia rajauksia, joten muutoksella ei olisi vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Pitkään oleskelleiden tai heidän jälkeläistensä, jotka muuttavat kolmanteen maahan, olisi ehdotetun 12 artiklan 5 kohdan mukaan saatava lakisääteiset eläkkeet samoin edellytyksin ja saman suuruisina kuin asianomaisten jäsenvaltioiden kansalaiset, jos nämä kansalaiset muuttavat kolmanteen maahan. Suomessa asetuksen 883/2004 soveltamisalaan kuuluvia eläkkeitä ovat työeläkejärjestelmään kuuluvat vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet sekä kansaneläkkeet ja takuueläke. Työeläkkeet maksetaan Suomen kansallisen lainsäädännön perusteella henkilölle hänen asuinmaastaan riippumatta. Kansaneläkettä ei makseta EU-alueen ulkopuolelle vakinaisesti muuttaville ja

takuueläkettä ei makseta ulkomailla asuville lainkaan. Direktiiviin ehdotetulla muutoksella ei olisi vaikutusta kansalliseen eläkkeiden maksamista koskevaan lainsäädäntöön.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää edellä mainittuja direktiiviin ehdotettuja muutoksia kannatettavina.